CONSEIL D'ETAT
LEGISLATION
30-11-2017
RAAD VAN STATE
WETGEVING

Vlaamse Regering

62583/1.

Besluit van de Vlaamse Regering houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Maasvallei van Stokkem tot Heppeneert – deelgebied 1. Projectgrindwinning Elerweerd'

DE VLAAMSE REGERING,

Gelet op de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 2.2.7 § 7, gewijzigd bij het decreet van 18 november 2011;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en op de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft;

Gelet op het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning, artikel 14, § 1, c en de artikels 20bis en volgende houdende maatregelen betreffende de projectgrindwinning, ingevoegd bij het decreet van 3 april 2009;

Gelet op het decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, artikel 6.5.1, gewijzigd bij decreet van 4 april 2014;

Gelet op het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 13, §§ 1 en 3, gewijzigd bij decreet van 19 juli 2002; artikel 17, §3, eerste lid, vervangen bij het decreet van 19 mei 2006, artikel 18, gewijzigd bij decreet van 19 juli 2002, artikel 25, § 1, vervangen bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 7 december 2007, artikel 36 ter §1 ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 19 mei 2006, artikel 36 ter, § 2, eerste lid, ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2002 en gewijzigd bij het decreet van 19 mei 2006;Gelet op het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gewijzigd bij decreet van 19 juli 2013, artikel 8, § 1, eerste lid;

Gelet op het koninklijk besluit van 1 september 1980 houdende de vaststelling van het gewestplan nummer 2 Limburgs Maasland en partiële wijzigingen bij besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 en 13 juli 2001;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 22 mei 2002 houdende de aanduiding van het habitatrichtlijngebied nummer 30 met code BE2200037 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek';

Gelet op de goedkeuring van 19 juli 2013 door de Vlaamse Regering van het projectvoorstel 'Elerweerd' met inbegrip van de grondbeginselen waaraan de projectgrindwinning moet voldoen, als maatschappelijk project van groot openbaar belang, zoals bedoeld in hoofdstuk

IIIbis van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning;

Gelet op het ministerieel besluit van 23 juni 2014 houdende de aanduiding van de ankerplaats APL011 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen';

Gelet op het plan-milieueffectenrapport 'Maatschappelijk project Elerweerd te Dilsen-Stokkem en Maaseik', dat betrekking heeft op het projectgebied van de projectgrindwinning en dat tevens de watertoets en de passende beoordeling bevat, goedgekeurd door de dienst MER van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie op 19 september 2012;

Overwegende dat de dienst MER van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, op basis van de resultaten van het verzoek tot raadpleging, op 3 november 2015 besliste dat de voorgenomen planopties geen aanleiding geven tot milieugevolgen en dat de opmaak van een plan-MER niet nodig is; dat deze beslissing betrekking heeft op de gebieden opgenomen in het plan, gelegen buiten het projectgebied van de projectgrindwinning;

Gelet op het advies van de dienst Veiligheidsrapportering van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van 19 maart 2015 waarin wordt gesteld dat de opmaak van een veiligheidsrapport niet vereist is voor het voorliggende plan;

Gelet op de plenaire vergadering, gehouden op 21 april 2015 over het voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Elerweerd', het verslag ervan en de adviezen van Dilsen-Stokkem, de provincie Limburg, het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Dienst Veiligheidsrapportering, Dienst Milieueffectrapportering, Afdeling Land- en Bodembescherming, Ondergrond en Natuurlijke Rijkdommen, het Departement Landbouw en Visserij, het Agentschap Onroerend Erfgoed, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap Wegen en Verkeer, de Vlaamse Milieumaatschappij en NV De Scheepvaart;

Gelet op het advies van de strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO) van 24 juni 2015;

Gelet op de voorlopige vaststelling van het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Maasvallei van Stokkem tot Heppeneert – Deelgebied 1. Projectgrindwinning Elerweerd' in Dilsen-Stokkem en Maaseik door de Vlaamse Regering op 31 maart 2017;

Gelet op de aankondiging door de Vlaamse Regering van het openbaar onderzoek over het ontwerp van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan;

Gelet op het openbaar onderzoek dat plaatsvond van 16 mei 2017 tot en met 14 juli 2017, op de in dat kader uitgebrachte inspraakreacties: de adviezen van de provincie Limburg, van de stad Dilsen-Stokkem en van de stad Maaseik en de 11 bezwaarschriften;

Gelet op advies (nummer) van de Raad van State, gegeven op (datum), met toepassing van artikel 84 § 1, eerste lid, 2° van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat het ontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan tot doel heeft het grindwinningsproject Elerweerd mogelijk te maken en delen van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur aan te duiden tussen Maaseik en Maasmechelen en hierbij ook delen van de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen' aan te duiden als erfgoedlandschap;

Overwegende dat de projectgrindwinning gedefinieerd wordt als de grindwinning die gepaard gaat met de realisatie van een maatschappelijk project van groot openbaar belang dat op zichzelf niet gericht is op het winnen van grind; dat het maatschappelijk project Elerweerd natuurontwikkeling, rivierveiligheid, landschapsontwikkeling en de afgeleide doelen toerisme en recreatief medegebruik beoogt in een deel van de winterbedding van de Maas; dat deze doelen kaderen in het ruimtelijk beleid voor de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur en met name in het creëren van het nodige waterbergend vermogen in de Maasvallei als gewenst gebiedsspecifiek ontwikkelingsperspectief;

Overwegende dat in het bindend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het Vlaams Gewest opgedragen wordt de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af te bakenen in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen: 75.000 tot 100.000 ha grote eenheden natuur in overdruk en 25.000 tot 50.000 ha grote eenheden natuur in ontwikkeling in overdruk; 750.000 ha agrarisch gebied ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw; 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied; en 150.000 ha natuurverwevingsgebied in overdruk; dat voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan een onderdeel van de uitvoering van die bepalingen is;

Overwegende dat de neerslag van de ruimtelijke afweging is opgenomen in de toelichtingsnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan;
Overwegende dat de provincieraad van de provincie Limburg op 8 juni 2017 een gunstig advies uitbracht;

Overwegende dat de gemeenteraad van de stad Dilsen-Stokkem op 12 juni 2017 een gunstig advies uitbracht; dat de gemeente de inperking van het gewestelijk RUP, waarbij het erfgoedlandschap uit het uitvoeringsplan werd geschrapt, ondersteunt; dat de stad het aangewezen vindt om vormen van recreatief medegebruik op te nemen in de voorschriften voor de artikels 1.4. en 2.; dat deze opmerking hierna wordt behandeld bij de bespreking van de overige opmerkingen en bezwaren over dit onderwerp;

Overwegende dat de gemeenteraad van de stad Maaseik op 26 juni 2017 een voorwaardelijk gunstig advies uitbracht mits met betrekking tot de bouwmogelijkheden in landbouwgebied bestaande bedrijven geen extra beperkingen worden opgelegd ten opzichte van de huidige situatie en mits de aanleg van een irrigatienetwerk ter plaatse mogelijk blijft en mits vormen van recreatief medegebruik met laagdynamisch karakter als mogelijke functie in voorschriften worden opgenomen; dat deze opmerkingen hierna worden behandeld bij de bespreking van de algemene opmerkingen en bezwaren over die onderwerpen;

Overwegende dat de adviezen, bezwaren of opmerkingen hierna gegroepeerd per onderwerp besproken en beoordeeld worden;

<u>Globale opmerkingen, bezwaren en adviezen over de projectgrindwinning:</u>

Sommige bezwaarindieners hebben opmerkingen bij de voorwaarden die gesteld zijn bij de uitzondering waarop de projectgrindwinning Elerweerd is gebaseerd volgens het Grinddecreet en zijn van mening dat de bewoners door het Herenakkoord (akkoord binnen het projectgrindwinningscomité van 5 oktober 2012) buitenspel werden gezet. Het project zou niet kunnen rekenen op de consensus van de belangrijkste betrokken partij, de bewoners van het Maasland. In antwoord op dit bezwaar wordt gesteld dat volgens het Grinddecreet de ontginning van grind mogelijk is op projectmatige basis. Het projectvoorstel Elerweerd is opgesteld in uitvoering van deze projectmatige aanpak van grindwinning. Het

wijzigingsdecreet omschrijft de voorwaarden die moeten worden vervuld om maatschappelijk belangrijke projecten te kunnen realiseren, waarbij de projectgrindwinning als hefboom wordt gebruikt. Eén van deze voorwaarden is dat 'de realisatie van de projecten moet steunen op de consensus van alle betrokken partijen en die samengebracht worden in een projectgrindwinningscomité, en op de goedkeuring van de Vlaamse Regering'. Het projectvoorstel Elerweerd werd op 5 oktober 2012 goedgekeurd in het projectgrindwinningscomité. De Vlaamse Regering keurde het project goed bij besluit van 19 juli 2013. De goedkeuringsprocedure van het gewestelijk RUP volgt de wettelijke bepalingen ter zake. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Verschillende bezwaarindieners betwijfelen de motivering voor het inroepen van het groot maatschappelijk belang. Het groot maatschappelijk belang van deze projectgrindwinning zou niet het weren van schadelijke overstromingen of het creëren van natuur zijn. Deze projectgrindwinning zou maar één, zeer mercantiele drijfveer hebben: de vernietiging van de natuur ten bate van grof geldgewin. Een andere bezwaarindiener noemt het project een drogreden om goede landbouwgronden aan bepaalde natuurverenigingen te geven. In antwoord op deze bezwaren wordt gesteld dat de projectgrindwinning voortgaat op de bepalingen van het grinddecreet. Grindwinning wordt hierbij niet uitgesloten maar vormt een katalysator voor de realisatie van een maatschappelijk project dat hoogwaterbeveiliging en natuurdoelstellingen beoogt. Deze doelstellingen kunnen gerealiseerd worden door een weerdverlaging en inrichting van het winterbed. Deze werken vereisen grootschalig grondverzet dat mogelijk wordt door deels het grind te ontginnen en de inrichting af te stemmen op een meer natuurlijk uiterwaardenlandschap. Dit project kadert binnen de hoogwaterbeveiliging door natuurontwikkeling en door rivierverruiming in het winterbed op beide oevers van de Gemeenschappelijke Maas. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Verschillende bezwaarindieners verwijzen naar de vernauwing van de Maas ter hoogte van de brug in Maaseik en stellen voor deze problemen eerst aan te pakken alvorens Elerweerd te vergraven. Eén van de bezwaarindieners stelt vragen over het onderzoek naar de effecten die beperkt zijn tot het projectgebied en verwijst hiervoor naar een passage over het ruimtelijk veiligheidsrapport. In antwoord op deze bezwaren wordt vastgesteld dat de werken waarop de bezwaren betrekking hebben, zoals de verlenging van de Maasbrug te Maaseik en de uitgraving van het onderliggend grind, niet binnen het plangebied gelegen zijn en deels gelegen zijn op grondgebied Nederland. De voorziene werken voor het vergraven van het projectgebied Elerweerd passen binnen het globale kader van de waterbeheersing en hoogwaterbeveiliging van de Grensmaas en worden in samenspraak met de Nederlandse overheid doorgevoerd. Verder verwijst de Vlaamse Regering naar haar antwoord ten aanzien van de opmerkingen omtrent het groot maatschappelijk belang en de opvulverplichting. Bovendien heeft het al of niet opmaken van een ruimtelijk veiligheidsrapport geen betrekking op de waterbeheersing of hoogwaterbeveiliging. Een ruimtelijk veiligheidsrapport wordt opgemaakt als er Seveso-bedrijven gelegen zijn in, of mogelijk worden door goedkeuring van, het ruimtelijk uitvoeringsplan en dat is hier niet het geval. Over het aspect omgevingsveiligheid is toelichting opgenomen in de toelichtingsnota. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

<u>Opmerkingen, bezwaren en adviezen bij uitvoering en effecten van de projectgrindwinning:</u>

Een bezwaarindiener wijst op de verplichting om terug op te vullen vooraleer andere gebieden aan te snijden en vraagt het behoud van Elerweerd. In antwoord op dit bezwaar wordt er op gewezen dat projectgrindwinning zoals dat mogelijk is volgens het gewijzigde Grinddecreet sterk afwijkt van de traditionele winning van grind en zand zoals die in het verleden mogelijk

was. Het voorziene grindwinningsproject Elerweerd beoogt voor het gebied in eerste instantie een natuurlijk uiterwaardenlandschap te creëren vanuit het uitgangspunt dat een weerdverlaging van het gebied noodzakelijk is in functie van de rivierveiligheid. Het verlaagde buitendijks gebied krijgt een gevarieerd reliëf met min of meer ondiepe geulen, lange zachte hellingen en hogere ruggen. Dit reliëf biedt een geschikte uitgangssituatie voor verschillende natuurtypen zoals hoge weerd, lage weerd en oevers en zorgt voor een gepaste en veilige stroomgeleiding van de Maas bij hoogwaterstanden met rivierverruiming, waterberging én waterstandsverlaging bij hoogwater zonder grondwaterverlagende effecten bij laagwater. De reliëfverlagingen worden gerealiseerd door het ontginnen van grindlagen en daaropvolgende gepast heraanvullen met dekgronden en zand. Dekgronden worden enkel uit zones van het plangebied zelf betrokken. De zanden worden betrokken uit de aangrenzende diepe plas Meerheuvel. Er wordt gewerkt met een gesloten grondbalans. Dit is als voorwaarde gesteld in het plan. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener is van mening dat in functie van de veiligheid naar overstromingen de weerdverlaging zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd en deze niet zou mogen worden gespreid over 20 tot 25 jaar afhankelijk van de kostprijs van grind. Deze uiterste uitvoeringstermijn zou dan ook moeten opgenomen worden in de overeenkomst en kan hoogstwaarschijnlijk teruggebracht worden naar 5 jaar of minder. In antwoord op dit bezwaar wordt gesteld dat een wezenlijk nadeel van een kortere termijn, vanuit de einddoelstellingen, is dat dit marktverstorend werkt voor een duurzame ontginningssector. Mogelijk moet dan tijdens de uitvoering van het project grind geëxporteerd worden, terwijl in de jaren erna opnieuw grind moet ingevoerd worden, met langere transportafstanden tot gevolg. Een te korte uitvoeringstermijn geeft dus onvoldoende garanties op het realiseren van de basisdoelstelling: het creëren van een natuurlijk uiterwaardlandschap voor de Maas. De opvolging van het project wordt overigens ook binnen het projectgrindwinningscomité verzekerd. Die benadering is afgewogen in het plan-MER waarin duiding is gegeven bij de keuze voor de vooropgestelde timing (hoofdstuk 4.5., p.25). Timing en grondbalansen zijn opgenomen in bijlage 5.1. van het plan-MER. Hierbij is er van uitgegaan dat naar Nederlands voorbeeld kortere termijnen gesteld kunnen worden op het bereiken van de maatschappelijke doelstellingen van rivierveiligheid, en in mindere mate, ecologie en landschap. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener vraagt met de vergraving te starten aan de kant Heppeneert om zo meteen natuurgebied te realiseren zonder lawaaierige transportbanden die er nog naast lopen. In antwoord op dit bezwaar wordt verwezen naar het plan-MER waarin duiding is gegeven bij de aanlegfase en het verloop van de werken (hoofdstuk 25.3.1., p.387 e.v.). Hieruit blijkt dat om technische redenen de keuze wordt gemaakt om een eerste fase te laten aansluiten bij het noordelijke deel van Bichterweerd van de heringerichte monding van de Kogbeek tot aan de Pastoorsdijk. Met deze eerste fase wordt aansluiting gezocht bij het gerealiseerde infrastructuurproject Bichterweerd-Kogge Greend en meer precies op de nieuwe verlaagde oevers van de Maas. In het noordelijk deel van Elerweerd wordt een langwerpige landtong, met op de kruin een weg naar de hoeve Damiaan, niet vergraven. In het deel ten zuiden en oosten ervan wordt enkel dekgrond en, indien voor het eindreliëf nodig, een minimale hoeveelheid grind weggenomen om de oever te verbreden. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Sommige bezwaarindieners zijn bezorgd om de daling van het grondwater of zijn van mening dat er onvoldoende rekening is gehouden met eventuele schommelingen van het grondwater. In antwoord op dit bezwaar wordt verwezen naar het milieueffectrapport (hoofdstuk 25.6.3. Discipline water: Grondwater, p.400 e.v.) waaruit blijkt dat de effecten van de weerdverlaging op het grondwater werden onderzocht. In het plan-MER is ook aangegeven dat ten behoeve

van een vertraagde doorlatendheid voor grondwaterbewegingen in de aanlegfase zo vroeg mogelijk minder doorlatende dekgrond en vulzand wordt geborgen tegen de wand van de grindplas aan de winterdijk. Hiermee zal het winterbed een bufferend effect hebben ten aanzien van het grondwaterpeil binnendijks. Hierna wordt de rest van de grindplas opgevuld met dekgronden en vulzand. De zones ten westen van de heraanvulling reageren hierdoor trager en minder fel op peilveranderingen in de Maas, dan in de referentiesituatie. In het voorschrift 'gebied voor projectgrindwinning' is reeds aangegeven dat "*voor elke fase worden maatregelen getroffen die de hinder naar de omgeving beperken (aanleg tijdelijke werkdijken en geluidwallen)*". Op basis van deze bezwaren wordt het voorschrift verduidelijkt. In de toelichtingsnota wordt hierover bijkomende duiding in hoofdstuk 7.2.

Een bezwaarindiener is van mening dat de Vlaamse overheid een fundamentele fout maakt door de effecten buiten het projectgebied niet te onderzoeken met name ten aanzien van de effecten van grindtransporten op de verkeersveiligheid en de weginfrastructuur. In antwoord op dit bezwaar wordt gesteld dat voornoemde aspecten wel degelijk voldoende zijn onderzocht. In de discipline Mens – Mobiliteit van het plan-MER zijn de effecten van de grindtransporten op de verkeersveiligheid en de weginfrastructuur onderzocht (pagina 276). In het plan-MER werden meerdere ontsluitingsalternatieven onderzocht die uiteraard veel ruimer bekeken zijn dan enkel het plangebied. Er werd voorafgaand aan het plan-MER bovendien ook een Mober gemaakt. Op pagina 43 van de toelichtingsnota bij dit RUP wordt aangegeven hoe met de aanbevelingen en flankerende maatregelen wordt omgegaan. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

<u>Opmerkingen, bezwaren en adviezen over de nadelige gevolgen van een nabestemming natuurgebied:</u>

Sommige bezwaarindieners uiten hun bezorgdheid om de gevolgschade van slecht onderhoud van het gebied na vergraving en de nadelige gevolgen voor de bewoners in de buurt zoals distelzaden, rattenplagen, brandhaarden in droge periodes en schade door zwanen en ganzen. In antwoord op deze bezwaren wordt verwezen naar de vaststellingen uit het plan-MER. Hieruit blijkt dat, voortgaande op de ervaringen in Bichterweerd, de substraatkeuze met vulzand, dekgronden en toutvenant van de vergraven gronden veel effect heeft in de eerste jaren na aanleg van de toplaag. De pioniersplanten reageren sterk op het substraat. De hogere weerdgraslanden kunnen zo in aanzet schraler en droger worden, wat de waardevolle pionierssoorten meer kansen biedt ten opzichte van de planten die reageren op rijkere alluviale substraten. Na één of meer hoogwaters waarbij kleiig en lemig slib wordt afgezet, vermindert de invloed van het substraat mogelijk wel. Bij de inzet van grazers, wat sowieso voorzien wordt, kan de hinder van deze droge vegetatie gemilderd worden. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener verzet zich tegen het ter beschikking stellen van de gronden aan Regionaal Landschap Kempen en Maasland na ontgrinding en vraagt ze voor begrazing te mogen gebruiken in landbouwgebruik. Een andere bezwaarindiener tekent bezwaar aan tegen de nabestemming natuur en is van mening dat de gronden nadien evengoed terug beheerd zouden kunnen worden door de landbouwers uit de buurt, voor begrazing door koeien. In antwoord op deze bezwaren wordt gesteld dat het grindwinningsproject is afgestemd op de inrichting van een natuurlijk overstromingsgebied, wat een hoge ecologische kwaliteit vereist en in de toekomst geen landbouwuitbating meer toelaat. Delen reserveren voor een hoofdfunctie landbouw is niet mogelijk omdat het dynamisch concept niet functioneert zonder een absolute ruimtelijke samenhang binnen het winterbed. Er zijn beperkte mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer denkbaar waarbij landbouwers een beheertaak kunnen hebben in een natuurbeheerschema. Dit is ook zo in andere gelijkaardige uiterwaardgebieden met de

bestemming natuurgebied zoals bijvoorbeeld Bichterweerd en wordt ook daar afgewogen vanuit de behoeften van het natuurbeheer. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Opmerkingen, bezwaren en adviezen over de projectgrindwinning:

Verschillende bezwaarindieners stellen vast dat reeds verschillende woningen en café's afgebroken zijn die gelegen waren in het winterbed van de Maas terwijl Hoeve Damiaan volgens de planvoorschriften kan blijven bestaan. Een bezwaarindiener vindt dit niet correct en is van oordeel dat deze hoeve een persoonlijk voordeel heeft gekregen en klaar is voor een horeca-aanvraag. In antwoord op deze bezwaren wordt gesteld dat er binnen de projectgrindwinningszone twee historische hoeves gelegen zijn die zijn opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed, zijnde Hoeve De Krauw en Hoeve Damiaan. Beide hoeves zijn gelegen op hoogtes in het winterbed van de Maas, maar enkel Hoeve Damiaan kan behouden blijven omdat ze gelegen is op een niet vergraven zone die als stroomgeleidende rug behouden wordt. De geplande oeververbreding en weerdverlaging loopt vanaf deze niet vergraven zone tot de Maas. Hierdoor zal de hoeve nog meer uit het landschap oprijzen. In de stedenbouwkundige voorschriften zijn ten aanzien van Hoeve Damiaan de basisrechten die gelden voor zonevreemde constructies in natuurgebied van toepassing. Hiermee wordt vermeden dat de hoeve kan worden uitgebouwd voor horeca-doeleinden. Andere hoeves en café's die intussen verdwenen zijn of nog zullen verdwijnen, zijn niet opgenomen binnen het plangebied van voorliggend RUP. Deze bezwaren geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener is van mening dat de gronden naast de Kogbeek, buiten de uiterwaarden enkel zijn opgenomen om grind te kunnen transporteren. Volgens bezwaarindiener is de opname binnen projectgebied daarom niet nodig. In antwoord op dit bezwaar wordt verwezen naar de argumenten voor opname van gronden langsheen de Kogbeek op de grens met de zone Meerheuvel zoals opgenomen in de toelichtingsnota. Deze zone behoort tot het projectgebied. In het stedenbouwkundig voorschrift voor het gebied voor tijdelijke infrastructuur en constructies voor transport en bewerking van zand en grind, zijn bepalingen opgenomen die de inname door infrastructuur en constructies voor bewerking en transport tot een minimumoppervlakte beperken en die eisen stellen aan de landschappelijke inpassing van deze tijdelijke infrastructuur. Door de transportband te leggen in de luwte tegen de dijk van Meerheuvel, wordt de inname van landbouwgrond voor het transport van Elerweerd naar de bewerkingszone tot een minimum beperkt. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener vraagt wat er gebeurt met de gietijzeren grenspalen en de kilometerpaaltjes in het gebied. In antwoord op dit bezwaar wordt er op gewezen dat het bestaan van de historische grenspalen en kilometerpalen weliswaar bekend is maar dat ze echter niet als puntrelict zijn opgenomen in de erfgoedinventaris maar wel als landschapskenmerken in het aanduidingsbesluit voor de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen'. De ankerplaats wordt niet als erfgoedlandschap bevestigd in het projectgebied Elerweerd omdat het gebied zal worden vergraven. Voor een grenspaal die tijdens de uitvoering van de oeververbreding in Elerweerd niet kan behouden blijven, wordt volgende procedure gevolgd: de projectontwikkelaar, Steengoed Projecten, neemt contact met de Grenspalencommissie van Agentschap Binnenlands bestuur vooraleer de zone waar de paal staat vergraven wordt. De paal wordt zorgvuldig uitgegraven en op een afgesproken locatie in bewaring genomen, bijvoorbeeld bij de gemeente. Na oplevering van het eindreliëf, wordt opnieuw contact genomen met de commissie voor het terugplaatsen. Indien nodig, wordt een plaatsbezoek georganiseerd waar zowel de Vlaamse als Nederlandse

overheidsdiensten aanwezig zijn. Vervolgens wordt een exacte "nieuwe" locatie gekozen en wordt de grenspaal in aanwezigheid van de Grenspalencommissie teruggeplaatst door Steengoed Projecten. De meeste grenspalen tussen Nederland en België werden geplaatst op basis van het verdrag van Maastricht van 8 augustus 1843 waarin de grens tussen beide landen werd vastgelegd. Het onderhoud en de instandhouding van grenspalen tussen Nederland en België worden geregeld door een reglement van 23 juni 1947 en latere wijzigingen. De kilometerpalen, die met Romeinse cijfers en die met Arabische cijfers, en hectometerpalen langs de Grensmaas worden volgens een zelfde werkwijze gecontroleerd herplaatst, maar dan onder toezicht van De Vlaamse Waterweg. De werkwijze daar is dat deze palen op dezelfde loodrechte raai op de Maas worden herplaatst na de oeververbreding, maar hogerop landinwaarts. Dit bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener is van mening dat er geen rekening is gehouden met een oude stortplaats in de uiterwaarden van Elen. Een andere bezwaarindiener uit zijn bezorgdheden ten aanzien van het oude stort van de Maastrichtse Zinkwit Maatschappij gelegen in het natuurgebiedje Elba op grondgebied Grevenbricht, Nederland en vraagt dringend de sanering van zowel de Belgische als Nederlandsche kant. In antwoord op deze bezwaren wordt gesteld in het voorafgaand bodemonderzoek voor het uitwerken van de projectgrindwinning Elerweerd geen melding werd gemaakt van een stort binnen het voorliggend projectgebied. In het plan-MER wordt het bestaan van een stort dan ook niet meegenomen in het milieueffectenonderzoek. De aanwezigheid van een stortplaats in het plan of onderzoeksgebied is niet opgenomen in de beschrijving van de bestaande toestand en is evenmin gesignaleerd door de betrokken adviesinstanties, noch in de inspraakreacties naar aanleiding van de kennisgeving over het plan-MER. Vermits de aanwezigheid niet bekend was is deze informatie niet opgenomen in de milieubeoordeling. Anderzijds kan worden vermeld dat recent, naar aanleiding van de verwerving van gronden door de projectontwikkelaar, inderdaad is gewezen op stortactiviteiten die in het verleden hebben plaatsgevonden in het plangebied. Het gaat om een louter algemene en mondelinge mededeling dat er in het verleden gestort is. De stortactiviteiten zijn derhalve niet gedocumenteerd of gelocaliseerd. Evenmin is gekend om welke stoffen het zou gaan of wat de omvang van de stortplaats is geweest, door wie de stortactiviteiten werden uitgevoerd en wie desgevallend verantwoordelijk zou kunnen worden gesteld voor sanering. Op basis van de beperkt beschikbare informatie kan niet zonder meer worden besloten tot een andere beoordeling van de effecten dan hetgeen is opgenomen in het goedgekeurde plan-MER. De stortplaats in het natuurgebiedje Elba op grondgebied Grevenbricht in Nederland anderzijds is gelegen buiten het plangebied. De effecten van het grindwinningsproject op zijn omgeving, ook voor wat de discipline bodem betreft zijn in het plan-MER besproken. Deze opmerkingen geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan, noch aan het plan-MER. Bovendien kan nog worden aangegeven dat voor stortactiviteiten uit het verleden specifieke regels gelden op het vlak van bodemsanering. Het voorliggende plan doet geen afbreuk aan de ter zake geldende regels. Ten slotte kan nog worden gesteld dat in de fase van de eigenlijke werken voor het realiseren van natuurdoelen en het uitgraven van grind een decretale verplichting geldt op het aanvragen en bekomen van vergunningen en dat de vergunningsaanvraag vergezeld moet gaan van een project-MER. In dat kader kan het voorkomen van stortmaterialen, desgevallend het voorwerp uitmaken van verder onderzoek en eventueel onderworpen worden aan een milieubeoordeling. In dat kader zal ook moeten blijken of de gestorte materialen een significante impact hebben op het project grindwinning en op de milieubeoordeling van de uit te voeren werken.

In hun adviezen pleiten zowel de stad Dilsen-Stokkem als de stad Maaseik er voor om vormen van recreatief medegebruik met laagdynamisch karakter als mogelijke functie in de

stedenbouwkundige voorschriften op te nemen. De stad Dilsen-Stokkem vraagt om dit te verankeren in de stedenbouwkundige voorschriften. In antwoord op deze adviezen wordt gesteld dat vormen van recreatief medegebruik geregeld zijn in artikel 4.4.4. §1 en 2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het van toepassing zijnde uitvoeringsbesluit hierover, het vrijstellingsbesluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2010 en latere wijzigingen. Het gaat meer specifiek over het sociaal-cultureel of recreatief medegebruik en tijdelijk gebruik in afwachting van de realisatie van de bestemming. Deze bepalingen zijn algemeen van toepassing en vereisen dus geen verankering in de stedenbouwkundige voorschriften. Deze adviezen geven dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Opmerkingen, bezwaren en adviezen over het irrigatieproject en flankerende maatregelen landbouw:

Een bezwaarindiener vraagt naar de timing voor het irrigatieproject als flankerend beleid voor het verlies van landbouwgronden buitendijks. Hij stelt voor gefaseerd tewerk te gaan en die gebieden ook af te bakenen. Verschillende bezwaarindieners hebben vragen bij het verlies aan inkomsten en bij de voorziene flankerende maatregelen voor de getroffen landbouwers. Een bezwaarindiener vraagt volledige duidelijkheid en zekerheid over de uitvoering van het flankerend beleid naar landbouw toe: minnelijke aankoop of ruil en vergoeding voor gebruikers/pachters van landbouwgronden, kosteloos gebruik van de betrokken gronden tot de aanvang van de ontginning, versterking van het naastliggend gebied onder meer door het irrigatieproject. Volgens een andere bezwaarindiener moet het naastliggend herbevestigd agrarisch gebied versterkt worden voor de agrarische sector. Het ontwerp zou de landbouwsector geen enkele garantie bieden op deze versterking. Hij betreurt dat voorliggend ontwerp beperkt werd tot enkel de projectwinning en eist dan ook dat er bij de uitwerking van een AGNAS-project de nodige bedrijfszekerheid en ontwikkelingskansen voor de land- en tuinbouwbedrijvigheid als uitgangspunt zal gelden. Concreet: geen extra beperkingen, bouwmogelijkheden naar mogelijk nieuwe bedrijven in functie van het behoud van de open-ruimtefunctie, garanties voor de aanleg en exploitatie van het irrigatienetwerk als onderdeel van het flankerend beleid. Bezwaarindiener vraagt hierbij aansluitend ook het schrappen van het onderdeel 'vrijwaren en versterken waardevolle landschappen en erfgoedwaarden' in hoofdstuk 7.2. van de toelichtingsnota. Hierbij vraagt bezwaarindiener ook de onderdelen aan te passen aan dit ontwerp: in punt 8 'specifieke beoordelingen en toetsen' werden blijkbaar omschrijvingen vanuit een voorgaand voorontwerp verkeerdelijk meegenomen. In antwoord op deze bezwaren wordt verwezen naar hoofdstuk 7.1.3. in de toelichtingsnota waarin duiding wordt gegeven bij het flankerend beleid voor de landbouw. Vanuit de vaststelling dat in het grootste deel van Elerweerd geen belangrijke rol voor de landbouw in het natuurbeheer kan worden gegarandeerd, wordt er naast aankoop in der minne voorzien in een flankerend landbouwbeleid in de vorm van een irrigatieproject. Dit project is binnendijks, en dus buiten het plangebied, gelegen. Anderzijds werd er in de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013, waarbij het projectvoorstel 'Elerweerd' werd goedgekeurd, ook verwezen naar de grondbeginselen en randvoorwaarden waaraan dit project moet voldoen. Onder de randvoorwaarden werd verwezen naar het irrigatieproject. De concretisering van het irrigatieproject wordt begeleid door een stuurgroep met vertegenwoordigers van Steengoed en de landbouwsector. De 160 ha waar het irrigatieproject zal worden uitgevoerd, is gelegen in agrarisch gebied in de ruime zin wat betekent dat het gebied hoofdzakelijk bestemd is voor de landbouw ook als het onderworpen is aan bijzondere voorwaarden. De uitvoering ervan blijft derhalve vergunbaar op basis van werken en constructies die in functie staan van de professionele teelt van landbouwgewassen of van de professionele veeteelt. In het stedenbouwkundig voorschrift, gebied voor projectgrindwinning, waar de vergraving zal plaatsvinden, wordt het landbouwgebruik gegarandeerd tot de realisatie van de bestemming: 'Tot met de realisatie van de bestemming gestart wordt en in zoverre verenigbaar met de

realisatie van de projectgrindwinning, zijn per perceel alle handelingen toegelaten die nodig of nuttig zijn voor de landbouwbedrijfsvoering van landbouwbedrijven, met uitsluiting van de oprichting van gebouwen'. Bij de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan is uitgegaan van de doelstelling de noodzakelijke bestemmingswijzigingen door te voeren om het grindwinningsproject Elerweerd mogelijk te maken in uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2013. Tevens wordt deze nieuwe ontginning, conform de richtinggevende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, ingepast in de gewenste ontwikkelingsperspectieven voor de natuurlijke en agrarische structuur. De ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos, regio Limburgse Kempen en Maasland biedt daarvoor de basis, doch wordt geactualiseerd op basis van de nieuwe inzichten en beslissingen van de Vlaamse Regering over de projectgrindwinning. Eén van de concepten van deze visie is het vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden die meer in het bijzonder voor deze locatie heeft geleid tot de aanduiding op 23 juni 2014 van de ankerplaats 'Maasvallei tussen Maaseik en Maasmechelen'; het ruimtelijk uitvoeringsplan zet het gedeelte van deze ankerplaats dat interfereert met het plangebied van voorliggend RUP om naar 'erfgoedlandschap' en een overdruk 'structurerend rivierlandschap met open landbouwlandschap en waardevolle vergezichten: Keizerskamp, Wayer Veld, Maaseikerveld, Heppeneert Veld en Laker Veld'. Het voorontwerp omvatte een groter deel van de ankerplaats maar dit gebied is niet opgenomen in het ontwerp. De bepalingen voor het gebied dat alsnog is opgenomen in functie van de transportband tussen Elerweerd en de bewerkingsinstallatie en die betrekking hebben op landbouwbedrijfszetels, blijken tot verwarring te leiden. Daarom wordt gekozen om de onderliggende bestemming van het gebied waarop de overdruk 'erfgoedlandschap' alsnog van toepassing is te wijzigen in 'bouwvrij agrarisch gebied'. Duiding hierover wordt opgenomen in de toelichtingsnota.

De stad Maaseik verleent een gunstig advies mits de bouwmogelijkheden in landbouwgebied voor bestaande bedrijven geen extra beperkingen worden opgelegd ten opzichte van de huidige situatie en mits de aanleg van een irrigatienetwerk mogelijk blijft. In antwoord op dit advies wordt gesteld dat er binnen het plangebied geen landbouwbedrijfszetels aanwezig zijn en er derhalve geen beperkingen worden opgelegd aan landbouwbedrijfszetels zodat dit advies zonder voorwerp is. Het irrigatienetwerk wordt aangelegd buiten de projectzone en dus ook buiten het plangebied. De vergunning van de infrastructuur die noodzakelijk is voor het functioneren als landbouwgebied is niet onderworpen aan een vergunning en kan worden gerealiseerd binnen agrarisch gebied, momenteel ook de bestemming van het grootste gedeelte van het gebied westelijk van het projectgebied. Het advies geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

<u>Opmerkingen, bezwaren en adviezen over het openbaar onderzoek en niet-ruimtelijke gevolgen:</u>

Een bezwaarindiener is van mening dat het invulformulier voor het indienen van opmerkingen gebruiksonvriendelijk is. In antwoord op dit bezwaar wordt er op gewezen dat het invulformulier toelaat op een eenduidige en eenvoudige manier bezwaarschriften in te dienen in digitale vorm en sinds de invoering van deze mogelijkheid veelvuldig gebruikt is door een relatief groot aantal personen. De indiening via dit invulformulier is anderzijds niet verplicht en andere manieren om bezwaar in te dienen zijn eveneens beschikbaar en behouden gebleven. Uit het bezwaarschrift blijkt ook dat het indienen van een bezwaarschrift succesvol is uitgevoerd door betrokkene. Tenslotte bevat de aankondiging van het openbaar onderzoek een contactmailadres waarnaar men zich kan wenden bij eventuele technische problemen. Het bezwaar heeft aldus niet rechtstreeks een relatie met de inhoudelijke opties van het plan, noch blijkt dat niet voldaan zou zijn aan de decretale bepalingen over de organisatie van het openbaar onderzoek. Het bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener is van mening dat de inwoners van Dilsen-Stokkem recht hebben op de volledige financiële informatie over de omzetten en besteding van de middelen afkomstig uit de grindbelasting, samen met de bewijslast over de doelmatige aanwending ervan door de stad. In antwoord op dit bezwaar wordt gesteld dat er geen ruimtelijke argumenten worden gevat die rechtstreeks betrekking hebben op het voorliggende plan vermits het om een belasting gaat die niet is gebaseerd op de bepalingen van het plan. Het bezwaar geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Een bezwaarindiener is van mening dat de informatie omtrent dit RUP beneden alle peil is en dat de inspraakavond te laat in de inspraakperiode georganiseerd werd. In antwoord op dit bezwaar wordt verwezen naar de decretale regeling voor de goedkeuringsprocedure van een gewestelijk RUP, in het bijzonder de organisatie van het openbaar onderzoek. Een informatie-avond behoort niet tot de wettelijk verplichte elementen van een openbaar onderzoek maar kan worden georganiseerd om bijkomende informatie te geven over het plan en het project Grindwinning. In dit geval werd door de initiatiefnemer van het project, Steengoed, een informatie-avond georganiseerd. Dergelijke informatie-avond vormt aldus geen onderdeel van de decretaal voorziene procedure en doet geen afbreuk aan het vervullen van de opgelegde procedure, ongeacht het moment waarop dergelijke informatiemomenten worden georganiseerd. Het bezwaar bevat aldus geen elementen die betrekking hebben op de decretaal opgelegde procedure, die volgens de geldende verplichtingen werd doorlopen zoals blijkt uit de aanhef van voorliggend besluit en geeft dus geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan.

Overwegende dat de resultaten en conclusies van het plan-milieueffectenrapport 'Maatschappelijk project Elerweerd te Dilsen-Stokkem en Maaseik' zijn verwerkt in het voorliggende plan; dat het plan-milieueffectenrapport is bijgevoegd als bijlage; dat de geformuleerde milderende maatregelen uit het plan-milieueffectenrapport zijn vertaald in het verordenend grafisch plan en de stedenbouwkundige voorschriften; dat in de toelichtingsnota een overzichtstabel werd opgenomen waarin de concrete vertaling van milderende maatregelen naar het gewestelijk RUP verder wordt toegelicht; dat op basis van de resultaten van het plan-milieueffectenrapport in de stedenbouwkundige voorschriften maatregelen zijn opgenomen inzake fasering, heraanvulling en herinrichting, voorbestemming, landschappelijke inpassing van transportband, bewerkingszone en ontsluitingsweg; dat de niet ruimtelijke maatregelen uit het plan-milieueffectenrapport geen rechtstreekse vertaling in het ruimtelijk uitvoeringsplan vereisen maar ter informatie in de toelichtingsnota zijn opgenomen; dat deze maatregelen resulteren in het zogenaamd flankerend beleid, hetgeen in zijn geheel te beschouwen is als milieuverklaring;

Overwegende dat over de mogelijke impact op de natuurwaarden een passende beoordeling werd uitgewerkt; dat de passende beoordeling is opgenomen in het plan-milieueffectenrapport 'Maatschappelijk project Elerweerd te Dilsen-Stokkem en Maaseik', waarvan de neerslag is opgenomen in de toelichtingsnota; dat rekening houdende hiermee werd geopteerd bepalingen inzake de relictpopulaties op te nemen in de stedenbouwkundige voorschriften; dat hieruit voldoende blijkt dat het plan geen afbreuk doet aan het bereiken van de nagestreefde natuurbehoudsdoelstellingen en de doelstellingen die gelden in het betrokken habitatrichtlijngebied;

Overwegende dat er een watertoets is uitgevoerd; dat hierover toelichting is opgenomen in de toelichtingsnota; dat met het watersysteem rekening is gehouden bij de redactie van de stedenbouwkundige voorschriften; dat op basis van de watertoets geoordeeld kan worden dat het plan geen nadelige gevolgen heeft voor het watersysteem die niet kunnen worden gecompenseerd;

Overwegende dat de aanduiding van het gebied als ankerplaats gericht is op de bescherming en het behoud van het dynamisch karakter van het rivierlandschap en de daarmee samenhangende dijken en het nederzettingspatroon; dat in de toelichtingsnota uitvoerig geargumenteerd is waarom een deel van de ankerplaats niet behouden blijft waar het gebied buitendijks vergraven wordt in het kader van projectgrindwinning als maatschappelijk project van groot openbaar belang; dat het projectgebied van deze projectgrindwinning slechts gedeeltelijk samenvalt met een ander deel van de ankerplaats; dat in de voorschriften maatregelen zijn opgenomen om het bouwvrij karakter ervan te bewaren;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

Artikel 1. Het bij dit besluit gevoegde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Maasvallei van Stokkem tot Heppeneert - deelgebied 1. Projectgrindwinning Elerweerd' wordt definitief vastgesteld.

De normatieve delen van dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als bijlage:

1° bijlage I: het verordenend grafisch plan;
2° bijlage II: de stedenbouwkundige voorschriften.

De niet-normatieve delen van dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zijn bij dit besluit gevoegd als bijlage:

3° Bijlage IIIa: de toelichtingsnota - tekst ;
4° bijlage IIIb: de toelichtingsnota - kaarten;
5° bijlage IV: het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing, een kapitaalschadecompensatie of gebruikerscompensatie;
6° bijlage V: de plan-MER.

Art. 2. De Vlaamse minister, bevoegd voor ruimtelijke ordening, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Joke SCHAUVLIEGE